работа з царкоўна-рэлігійнай літаратурай (на прыкладзе праваслаўных выданняў)". Яго прачытаў выкладчык Мінскай духоўнай семінарыі, настаяцель Свята-Пятра-Паўлаўскага сабора протаіерэй Георгій Латушка. Так быў рэалізаваны ў прымяненні да гэтай сферы прынцып выкарыстоўвання спецыялістаў. У складзе курса была прадстаўлена і тэма "Выданне і бытаванне праваслаўнай літаратуры на Беларусі" і аб свяціцелях Зямлі Беларускай.

Сутыкненне з гэтай інфармацыяй нечакана дапамагло (студэнтам, бібліятэкарам, выкладчыкам) выявіць хваравітасць сваёй душы: затарможанасць, зніжэнне здольнасці да асваення ведаў; страх, у тым ліку страх смерці; з'яўленне думак аб самазабойстве, стан "жыць не хочацца"; злоснасць, агрэсіўнасць. Характэрна, што гэта праяўлялася ў прайшоўшых па шляху пошукаў праз розныя ўсходнія і астралагічныя школы, у тых, хто надарваўся у нястрыманым служэнні "мамоне". У гэтых выпадках праяўлялася патрэбнасць ў атрыманні не толькі асветнай багаслоўскай інфармацыі, але і ў кваліфікаванай парадзе аб царкоўна-рэлігійным жыцці, у рэальнай жыватворчай дапамозе царквы.

Раскрыццё будучым бібліятэкарам асноў багаслоўскіх ведаў, сумежных са спецыяльнымі ведамі ў сапраўдным, нескажоным выглядзе, дазволіць арганізаваць іх навучанне ў духу лепшых універсітэцкіх традыцый мінулага. З аднаго боку -- гэта шлях да прафесійнай арыентацыі бібліятэкараў ва ўсім комплексе інфармацыі, з другога -- стварэнне ўмоў для свядомай рэалізацыі моладдзю свайго права выбару ў духоўнай галіне ў адпаведнасці са свабоднай воляй.

- Шабельнік Т.В.,
выкладчык

БІБЛІЯТЭКАР БІБЛІЯТЭК УНІВЕРСІТЭТА І КАЛЕДЖА: ЯКІМ ЁН ПАВІНЕН БЫЦЬ

(погляд амерыканскіх бібліятэказнаўцаў)

У сувязі з эканамічнымі і палітычнымі зменамі, якія адбываюцца ў нашай рэспубліцы, павялічваецца значнасць вышэйшых навучальных установ. Эфектыўная дзейнасць любой навучальнай установы непарыўна звязана з дзейнасцю і якасцю працы бібліятэкі і бібліятэкара. У сваю чаргу якасць працы любой бібліятэкі залежыць ад якасці падрыхтоўкі бібліятэчных кадраў.

На погляд амерыканскіх бібліятэказнаўцаў, галоўныя фактары, якія ўплываюць на вышэйшую адукацыю, -- гэта эрудыцыя, тэхналогія і эканоміка, якія ўзаемазвязаны. Першачарговая мэта універсітэцкіх навуковых бібліятэк -- арганізацыя і забеспячэнне доступу да інфармацыі -- не будзе змяняцца, у той жа час формы і метады значна мяняюцца, забяспечваючы новыя магчымасці.

Амерыканскія бібліятэчныя дзеячы, такія як Бацін, Поўэл, Крэс, Хоандлей, вызначылі наступныя рысы, уласцівыя бібліятэкару універсітэцкай бібліятэкі:

- цвердая навуковая падрыхтоўка з крытычным поглядам;
- здольнасць думаць і знаходзіць прычынную сувязь;
- здольнасць вырашаць розныя праблемы;
- веданне аперацый і прынцыпаў функцыяніравання бібліятэкі;
- здольнасць да камунікабельнасці.

Прызначэнне бібліятэк каледжаў у ЗША значна адрозніваецца ад прызначэння універсітэцкіх бібліятэк. Універсітэцкія бібліятэкі абслугоўваюць розныя катэгорыі чытачоў, садзейнічаюць навуковым даследаванням. Іх фонд ствараецца зыходзячы з патрэбаў вучоных і студэнтаў. Прызначэнне бібліятэк каледжаў -- абслугоўванне ў першу чаргу выпускнікоў і садзеянне навучальнаму працэсу.

Прааналізаваўшы некалькі пунктаў поглядаў дырэктара ў амерыканскіх універсітэцкіх бібліятэк, такіх як Моўрэр, Долард, Мафет, можна вызначыць наступныя патрабаванні да бібліятэкара:

- павінен быць высокаэрудыраваным чалавекам, энцыклапедыстам;
- гэта чалавек, праца якога грунтуецца на навуковай аснове;
- бібліятэкару неабходна ведаць і прызнаваць місію вышэйшай адукацыі, разбірацца ва ўзаемаадносінах, а таксама працаваць больш цесна са студэнтамі ў якасці навуковага і інфармацыйнага дарадчыка;
- для больш эфектыўнай працы з выкладчыцкім саставам і студэнтамі бібліятэкар павінен ведаць і падтрымліваць іх інтарэсы;
- яму неабходна выконваць кіраўніцкую функцыю.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Як мы бачым, падрыхтоўка бібліятэкараў для каледжа не значна адрозніваецца ад падрыхтоўкі бібліятэкараў універсітэцкіх бібліятэк. Проста адну групу бібліятэкараў больш цікавіць праца з вучонымі, а другую -- са студэнтамі. Патрабаванні ж, якія прад'яўляюцца да бібліятэкараў універсітэцкіх бібліятэк і бібліятэк каледжаў, вельмі значныя.

Некаторыя аспекты з амерыканскага вопыту мы змаглі б выкарыстоўваць для падрыхтоўкі бібліятэчных кадраў у нашай рэспубліцы. Мэтазгодна рыхтаваць бібліятэкараў па спецыяльных праграмах у адпаведнасці з заказамі бібліятэк. Для кожнай спецыяізацыі неабходны асобны вучэбны план. Трэба ў навучальных планах павялічыць колькасць гадзін для курсаў па выбару. Гэта дасць магчымасць задаволіць дапытлівасць розных слаёў студэнцтва.

Дзямешка Л.А.,
канд.пед.навук,
дацэнт

БІБЛІЯТЭКА І ВОЛЬНЫ ЧАС: ТЭАРЭТЫЧНЫЯ І ФАКТАГРАФІЧНЫЯ АСНОВЫ

Спецкурс "Бібліятэка і вольны час " з'яўляецца паглыбленай часткай агульнага курса "Бібліятэчнае абслугоўванне" і будуецца на інтэграцыйнай аснове. Неабходнасць гэтага курса тлумачыцца аб'ектыўнымі прычынамі. Нацыянальна-культурная праграма "Адраджэнне" патрабуе духоўнага аднаўлення грамадства, прыцягнення насельніцтва да вывучэння сваёй спадчыны, стварэння ўмоў для эмацыянальна-эстэтычнага самавыяўлення асобы. Расце патрэбнасць людзей у зносінах, у пошуках асабістай пазіцыі, праблемай часу становяцца розныя аматарскія аб'яднанні. Бібліятэка ж з'яўляецца такой установай, дзе розныя сацыяльныя групы могуць праводзіць свой вольны час з карысцю для сябе і для грамадства.

Мэта спецкурса -- арыентацыя студэнтаў -- будучых бібліятэкараў на новыя формы і метады задавальнення патрэбнасцей насельніцтва ў арганізацыі і правядзенні вольнага часу. Таму спецкурс уключае арганізацыю, методыку, змест працы бібліятэк у адзначаным накірунку, звязвае непасрэдна тэорыю і практыку, дазваляе ацаніць сучасны стан работы і перспектывы бібліятэк. Гэтым тлумачыцца структура спецкурса, які складаецца з 2-х блокаў: першы ўтрымлівае тэхналогію бібліятэчнага абслугоўвання насельніцтва з мэтай задавальнення яго інтарэсаў у вольны час, у прыватнасці індывідуальнага і розных чытальніцкіх аб'яднанняў па прынцыпу "чытач--галоўная фігура ў бібліятэцы", а другі дае магчымасць студэнту праявіць свае творчыя здольнасці ў рэжысуры і драматургіі бібліятэч-ных мерапрыемстваў.

У курсе даволі шырока выкарыстаны новыя тэндэнцыі ў арганізацыі і змесце бібліятэчнага абслугоўвання на Беларусі. Па-першае, уведзена тэрміналогія на беларускай мове. З гэтай мэтай выпадзены "Русско-белорусский словарь библиотечных и библиографических терминов" (склад. Лявончыкаў В.Е., Дзямешка Л.А. Мн.: Выш.школа,1992). Вольны час у бібліятэцы па-рознаму праводзіцца пастаяннымі чытачамі, часовымі спажыўцамі інфармацыі ці проста наведвальнікамі, і арганізацыя яго з улікам "суб'екта" -- з"ява апраўданая і нармальная.

Па-другое, змест працы накіраваны на здзяйсненне нацыянальна-культурных праграм "Родная мова", "Спадчына", "Адраджэнне", у сувязі з чым асаблівая ўвага надаецца распрацоўцы практычных матэрыялаў у гэтых варунках.

Па-трэцяе, паколькі работа бібліятэкі па задавальненню вольнага часу насельніцтва адносіцца да камунікатыўных паслуг, асаблівы акцэнт робіцца на арганізацыі бібліятэчных зносін у чытацкіх клубах па агульнай зацікаўленасці, на рабоце літаратурна-музычных гасцёўняў, беларускіх вячорак, агеньчыкаў, ушанаваннях знакамітых землякоў і іншых формах задавальнення вольнага часу.

Па-чацвертае, калі бібліятэка абавязана задавальняць вольны час розных катэгорый насельніцтва, увага канцэнтруецца на маркетынгавым падыходзе да абслугоўвання маладых маці з немаўлятамі, інвалідаў дзяцінства, працы, арміі, войн, пажылых адзінокіх людзей, безнадзейна хворых грамадзян, інакш кажучы, усіх тых, хто патрабуе сацыяльнай дапамогі і апекі.

І яшчэ адна асаблівасць бібліятэчнага абслугоўвання знайшла адлюстраванне ў курсе. У цяжкі і складаны час эканамічнага крызісу публічным бібліятэкам на Беларусі даводзіцца мяняць свой звычайны статус, прыстасоўвацца

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ